Journal of **G**ifted**E**ducation**R**esearch, 2015, 3(1), 23-38
Üstün **Y**etenekliler Eğitimi **A**raştırmaları **D**ergisi, 2015, 3(1), 23-38
ISSN: 2147-7248, http://uyad.beun.edu.tr/

Views of Gifted Children Who Prepare For Science Olympics on the Contribution of Their Preparation to Their Academic Developments

Osman Cevat YAVUZ *& Ramazan ŞAHİN **

Received: 31 December 2014 **Accepted:** 24 April 2015

Abstract: Content and process of science olympics are so difficult that not all students can overcome. Students should undergo a difficult and long marathon to accomplish this process. The objective of this study to examine whether the works with gifted children for olympics contribute to their academic developments. This study is done by qualitative method using semi-structured interview technique. Data from 45 students who prepare for and participate in science olympics have been interpreted by content analysis method. After data have been coded and divided into categories under 4 topics: reason and importance of participation, gains from olympics and effect on academic achievement, adversities and impact on school lessons, difference between science olympics and test examinations and effect on choice of professions. It is found that the developments of the students who prepare for science olympics are ahead of their peers in many fields. It is shown that students have more academic gains through their works than other students.

Key words: academic development, giftedness, science olympics.

* Assistant Professor Doctor, Turgut Ozal University, Child Development Program, Ankara, Turkey, ocevaty@gmail.com.
** Faculty of Education, Classroom Teaching Department, Dumlupinar University, Kutahya, Turkey, rsahin18@yahoo.com.

© 2015 by BEUN OZELMER,Journal of GiftedEducationResearch/ Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi

Journal of **G**ifted**E**ducation**R**esearch, 2015, 3(1), 23-38
Üstün **Y**etenekliler Eğitimi **A**raştırmaları **D**ergisi, 2015, 3(1), 23-38
ISSN: 2147-7248, http://uyad.beun.edu.tr/

Bilim Olimpiyatlarına Hazırlanan Üstün Yetenekli Öğrencilerin, Çalışmalarının Akademik Gelişimlerine Katkısı Hakkındaki Görüşleri

Osman Cevat YAVUZ* & **Ramazan ŞAHİN****

Alış Tarihi: 31 Aralık 2014 **Kabul Tarihi:** 24 Nisan 2015

Özet: Bilim olimpiyatlarının içeriği ve süreci her öğrencinin üstesinden gelemeyeceği kadar zordur. Öğrenciler bilim olimpiyatlarında başarılı olmak için uzun ve yorucu bir çalışma sürecinden geçmelidirler. Bu çalışmada amaç, üstün yetenekli öğrencilerle yapılan olimpiyat çalışmalarının bu öğrencilerin akademik gelişimlerine katkısının olup olmadığı araştırmaktır. Nitel yöntemle yapılan bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bilim olimpiyatlarına hazırlanan ve katılan 45 öğrenciden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle yorumlanmıştır. Veriler kodlanıp kategorilere ayrıldıktan sonra, katılma nedeni ve önemi, olimpiyatların kazanımı ve akademik başarıya etkisi, olumsuzluklar ve okul derslerine etkisi, bilim olimpiyatları ile test sınavlarının farkı ve meslek tercihine etkisi, başlıkları altında 4 temada toplanmıştır. Bilim olimpiyatlarına hazırlanan öğrencilerin gelişimlerinin birçok alanda kendi akranlarının önüne geçtiği görülmektedir. Öğrencilerin yaptıkları çalışmalarla elde ettikleri kazanımların akademik olarak diğer öğrencilerin önünde olduklarını göstermiştir.
Anahtar Sözcükler: akademik gelişim, bilim olimpiyatları, üstün yetenek.

GİRİŞ

Ülkemizde bilim olimpiyatları TÜBİTAK tarafından düzenlenmektedir. Ülke genelinde yapılan sınavlarda başarılı olan öğrencilerden oluşturulan Ulusal takımlar dünya bilim olimpiyatlarına ülkemiz adına katılmaktadırlar. Ortaokul 8. sınıfa devam eden ve liselerin 9, 10, 11. sınıfında okuyan öğrenciler bilim olimpiyatları seçmelerine katılabilmektedir. Temel bilimlerde çalışma ve yönlendirme yapma, gelişimlerine katkı sağlama ve özendirme amacıyla Matematik, Bilgisayar, Fizik, Kimya ve Biyoloji dallarında Ulusal Bilim Olimpiyatları düzenlenmektedir. Ortaokul 8. sınıflarda sadece Matematik alanında sınav yapılmakta ancak isteyen öğrenciler Fizik, Kimya ve Biyoloji dallarında da sınava girebilmektedir. İlk aşamada belli bir başarı gösteren öğrenciler TÜBİTAK BİDEB tarafından Ankara'da yapılan ikinci aşama sınavlarına çağrılmaktadırlar. Ayrıca bu öğrencilere yaz okulu organizasyonu yapılmaktadır. Yaz okulunda alanında yetkin akademisyenler öğrencilere eğitim vermektedirler (URL–1).

Bilim olimpiyatları sınavları ortaöğretim öğrencilerine yönelik olmasının yanında gösterilen müfredat düzeyinin üstünde ve belli bir üstün yeteneği gerektirmektedir. Bunun için sınava başvuracak öğrencileri seçecek okul yöneticileri başarılı, üstün yetenekli ve her daldan en çok 10 öğrenci belirleyebilmektedir (URL–2).

* Yrd. Doç. Dr., Turgut Özal Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Programı, Ankara, Türkiye, ocevaty@gmail.com.
**Doktora Öğrencisi, Dumlupınar Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği, Kütahya, Türkiye, rsahin18@yahoo.com.

© 2015 by BEUN OZELMER, Journal of GiftedEducationResearch/ Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi

Sınavlar iki aşamalı olarak yapılmaktadır. Birinci aşama sınavlarında çoktan seçmeli test şeklinde ve tüm öğrencilere sınıf ayrımı olmaksızın aynı sorular sorulur. Her aday yalnızca bir dalda (Matematik, Bilgisayar, Fizik, Kimya ve Biyoloji) sınava girebilmektedir. Sınavın değerlendirmesi bölgesel ve ülke geneli olarak iki şekildedir. Bölgesel değerlendirmede 7 coğrafi bölge ve K.K.T.C. esas alınır ve dereceye girenlere başarı belgesi verilir. Ülke geneli değerlendirmede bireysel başarılar dikkate alınarak sıralama yapılır ve ikinci aşama sınava girecek öğrenciler belirlenir. İkinci aşama sınavları Matematik ve biyoloji dallarında sadece yazılı, Fizik, Kimya dallarında yazılı ve laboratuar uygulamalı, Bilgisayar dalında ise uygulamalı olarak gerçekleştirilir. İkinci aşama sınavlarında başarılı olan öğrenciler Uluslararası Bilim Olimpiyatları Kış Okuluna çağrılır. Kış Okulunda başarılı olan öğrenciler Uluslararası Bilim Olimpiyatları takımına seçilmiş olurlar (URL–3).

İkinci aşama sınavlarında başarılı olan öğrencilere madalya, başarı belgesi ve para ödülleri verilir ve girecekleri ilk üniversite giriş sınavlarında bir defaya mahsus olmak üzere başarıları oranında ek puanla ödüllendirilirler. Ayrıca Uluslararası Bilim Olimpiyatlarında ilk üç dereceyi alan öğrenciler sınavsız olarak istedikleri bölümlere yerleştirilmekte ve aylık burs almaya hak kazanmaktadırlar (URL–4).

Bilim olimpiyatlarının kapsamı ve süreci her öğrencinin üstesinden gelemeyeceği düzeyde zordur. Bunun için bilim olimpiyatlarına katılan öğrenciler üstün yeteneğe sahip olmalıdırlar. Bu üstün yetenekli öğrenciler bilim olimpiyatlarında başarılı olmak için güç ve uzun bir maratonu başarmak zorundadırlar.

Maker, (1993) üstün yeteneklileri kısaca problem çözücü olarak tanımlar. Renzulli, uzun süre gözlemlediği üstün yeteneklilerin normal üstü yetenek, yaratıcılık ve yaptıkları işe sarılma gibi üç temel özelliklerinden bahseder (Akarsu, 2004). Yüksek yetenek seviyesi, yeni çözümler bulma, üretme ve kullanabilme ile başladıkları bir işi sonuna kadar götürebilecek motivasyona sahip olma üstünlerin önemli özelliklerindendir (Davaslıgil, 1991). Sınavlarda üstün başarı için yeni çözümler üretme ve bunları kullanabilme önemli bir etkendir. Çünkü öğrenciler sınavlardaki tüm soru tiplerini ezberleyemezler. Bunu için sentez yaparak yeni çözümler üretme ve kullanma başarı için etkilidir. Motivasyon ise uzun süren sınav maratonlarında öğrenciyi zinde tutmaktadır. Bu özelliğe sahip öğrenciler bilim olimpiyatları gibi sabır ve uzun zaman gerektiren çalışmalarda son metreye kadar gidebilmelerini sağlamaktadır. Bu üç özellik sınavlarda başarılı olmak için tek başına yeterli olmasa da gereklidir (Davaslıgil, 1991).

Üstün yetenekli sayılabilmek için, genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği, liderlik yeteneği, görsel ve gösteri sanatlarında yetenek ve psiko-motor yeteneklerinden en az birinde yüksek bir performansa sahip olmak gerekir. Genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği ise bilim olimpiyatlarında derece yapan öğrencilerin üstün sayılabileceği alanlardır (Ersoy ve Avcı, 2004).

Bu çocukların üstün potansiyelleri olduğu için fazladan eğitime ihtiyaçları yoktur kendi ihtiyaçlarını karşılayabilirler demek yanlış bir tutumdur (Ataman, 2003).Üstün yetenekli çocuklar eğitim desteği ihtiyacı olan gruplar içerisinde en az olanaklardan yararlanan gruptur. Sadece kendilerine sunulan imkan açısından değil toplumsal olarak da gerekli duyarlılığın gösterilmediği kesimdir. Sınıftaki öğretmenden, yakın arkadaşlarına kadar birçok insanın her işi kendileri başarmak yönünde önyargı ile yaklaştığı üstün yetenekli bireylere ihtiyaçları yönünde yaşam şartları hazırlanmalıdır (Çetinkaya, 2012). Üstün yeteneklilerin özel bir sınıfta mı yoksa normal akranlarıyla mı eğitim almaları konusunda çok farklı görüşler vardır. Ancak genel kabul gören görüşe göre, bu öğrenciler

normal eğitim öğretim programı dışında özel öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması için nitelik olarak zengin bir programa gereksinim duymaktadırlar (Maker & Nielson, 1996; Chan, 2001; Van Tassel-Baska & Stambaugh, 2005).

Akranlarından birçok yönden farklılık gösteren üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda bir biri ile örtüşmeyen iki farklı düşünce vardır. Birincisi bu öğrencilerin hangi koşulda olursa olsunlar bir şekilde kendilerini gösterecekleri ve yeteneklerini geliştirmek için fırsatlar elde edecekleri savıdır. İkincisi ise üstün yetenekli öğrencilerin sahip oldukları potansiyelin en üst seviyeye çıkartılması ve en üst seviyede verimin alınabilmesi için mutlaka özel eğitim programları ile eğitilmesi gerektiği savıdır (Gökdere ve Çepni, 2003).

Ataman, (2004) üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için üç temel yaklaşımdan bahseder. Hızlandırma, sınıf atlatma uygulaması buna örnektir. Gruplama, öğrencilere özel ilgi gösterecek gruplar oluşturmadır. Matematik, Fizik, Resim, Hitabet kulübü gibi örnekler verilebilir. Zenginleştirme, şartları değiştirmeden içeriği zorlaştırma derinleştirmedir. Bilim olimpiyatlarına dönük yapılacak çalışmalar buna bir örnek oluşturabilir.

Grigorenko, (2000) üstün yeteneklilerin eğitiminde iki yaklaşıma odaklanmıştır:

- Eğitimin hızlandırılması, normal programı kendi hızlarına göre dışarıdan takviye ederek devam ettirip yaşıtlarından daha önce mezun olmalarıdır.
- Genel hedeflerin ve spesifik içeriğin yeniden tanımlanması ve yapılandırılması, sadece belli bir konuda bilgi ve birikim oluşturma değil, dengeli bir birey olarak entelektüel gelişiminin sağlanmasıdır.

Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilere yönelik en önemli çalışmalardan biri bilim olimpiyatlarıdır. Ancak bilim olimpiyatlarına yönelik çalışmalar katılabilen öğrenci sayısına göre bu ihtiyacı karşılamada yetersiz kalmaktadır. Çünkü Türkiye gibi 15-16 milyon öğrenciye sahip bir ülkede olimpiyatlara hazırlanan öğrenci sayısı oldukça azdır. TÜBİTAK tarafından düzenlenen yarışmalarla teşvik edilen bu çalışmalar, ülkemize bilim insanı yetiştirme konusunda büyük katkılar sağlamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, üstün yetenekli öğrencilerle yapılan Olimpiyat çalışmalarının bu öğrencilerin akademik gelişimlerine katkısının olup olmadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır;

1. Bilim Olimpiyatına katılan öğrenciler ne tür kazanımlar elde ediyor?
2. Elde ettikleri kazanımları akademik başarılarında etkili midir?

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Nitel verilerin elde edilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yaralanılmıştır. Görüşme tekniği farklı nitelikte ve derinlikte veri toplamak için diğer yöntemlere göre daha etkilidir. Görüşme tekniği araştırmacı ile görüşülen kişi arasında amaçlı ve kontrollü bir iletişim şeklidir. Görüşme sürecini madenci örneğine benzetmek olasıdır. Yani bir cevheri bulmak için derinlemesine yapılan maden kazılarına benzetilebilir (Cohen ve Manion, 1994; Kvale, 1996). Görüşme tekniğinin amacı bir hipotezi araştırmak değil, aksine diğer insanların deneyimlerini, konu hakkında ne anladıklarını, bunu nasıl betimlediklerini ve düşüncelerini ortaya çıkarmaya çalışmaktır (Seidman, 1991).

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği araştırmacıya önceden hazırlanmış sorularla elde edilen sistematik ve değerlendirilebilir bilgileri daha kolay yorumlamayı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 283). Önceden hazırlanmış görüşme soruları bilim olimpiyatlarına hazırlanan 48 öğrenciye sorulmuş ve cevaplar kayda alınmıştır. Bu kayıtlar deşifre edilerek veriler analiz edilmiştir.

Örneklem

Nitel araştırmalarda örneklem belirlenirken denek sayısının yerine araştırmacının gereksinim duyduğu bilgileri elde edip edemeyeceğine bakılmalıdır. Bunun için örneklem seçimi amaca dayalı olarak yapılmalıdır, çünkü elde edilen verilerin evrene genellenmesi söz konusu değildir. Örneklem belirlenirken istatistiksel temsil edilebilirlik yerine, derinlemesine inceleme yapabilme ve konu ile ilgili olarak daha fazla bilgi sunacak kişileri seçme temel amaç olduğundan sayı konusunda esnek davranılabilir. Görüşme tekniğiyle yapılan çalışmalarda örneklem sayısı, görüşmelerde artık çok az bilgi elde edilmeye başlandığında tamamlanmış demektir (Lincoln ve Guba, 1985; Patton, 1990; Rubin ve Rubin, 1995).

Çalışmanın örneklemi Ankara ve İstanbul'da okuyan, bilim olimpiyatlarına, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve bilgisayar branşlarından hazırlanan öğrencilerden oluşmaktadır. Bilim olimpiyatlarının akademik başarıya etkisi inceleneceği için bu öğrencilerin okullarında ders notları bakımından yıl sonu ağırlıklı not ortalaması 100 üzerinden 90 ve üstü olanlardan olmasına dikkat edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler 48 öğrenciye ulaştığında artık farklı bilgiler elde edilemediği görüldüğünden veri toplama sonlandırılmıştır. Böylelikle yıl sonu ağırlıklı ders notu ortalaması 100 üzerinde 90 olan, matematik, fizik, kimya, biyoloji ve bilgisayar branşlarından bilim olimpiyatlarına hazırlanan 48 öğrenci bu araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunda kullanılacak soruların belirlenmesi için altısı Fizik, altısı Bilgisayar, üçü Matematik, biri Kimya, biri Biyoloji olimpiyatlarına hazırlanan toplam 17 öğrenciye pilot uygulama için açık uçlu olarak, "Bilim Olimpiyatları hazırlıklarına başlamanızdan bu güne kadar olimpiyat çalışmalarının, akademik olarak gelişimize olumlu ve olumsuz katlılarını değerlendiriniz." sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplardan yararlanılarak 16 soru belirlenmiştir. Belirlenen sorular üç uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü dönütlerine göre soru kökleri hüküm bildiren kelimelerle değiştirilmiş ve bazı sorular birleştirilerek tekrar düzenlenmiştir. Böylelikle görüşme formu 9 sorudan oluşan son halini almıştır;

1. Bilim olimpiyatlarına niçin katıldınız?
2. Bilim olimpiyatlarına katılmanın sizce önemi nedir?
3. Bilim olimpiyatlarına katılmak akademik başarınızı nasıl etkiledi?
4. Bilim olimpiyatlarına katılmak kişisel yaşamınıza neler kazandırdı?
5. Bilim olimpiyatlarına katılmanın sizce olumsuz yönleri nelerdir?
6. Bilim olimpiyatlarına hazırlanırken diğer okul derslerinde yetersiz kalıyor musunuz neden?
7. Çözüm önerileriniz nelerdir? Açıklayınız.
8. Bilim olimpiyatları sınavlarının, diğer test (TEOG, YGS, LYS) sınavlarından farkı nelerdir?
9. Bilim olimpiyatlarına hazırlanmanız Üniversite Hazırlık / Lise Hazırlık sınavlarına hazırlanmanızda sizi nasıl etkiledi?

İki görüşmeci tarafından sorular bilim olimpiyatına hazırlanan öğrencilere sorulmuş ve görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Kayda alınan görüşmeler çözümlenmiş ve dosya haline getirilmiştir. Araştırmada elde edilen görüşme kayıtları nitel veri analizi ile yorumlanmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. McMillan ve Schumacher'e (2010) göre içerik analizi, verilerin kodlanması, kodların kategorilere göre düzenlenmesi ve kategorilerin anlamlarına göre temaların oluşturulması yöntemidir. Verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlamalar yapılmıştır. Çalışmanın geçerliliğinin sağlanabilmesi için iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak kodlamaları gerçekleştirmiştir. Elde edilen kodlar karşılaştırılarak ortak görüşler doğrultusunda kodlama sonuçlandırılmıştır. Kodlar arasındaki ortak yönler belirlenerek kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler arasında taşıdıklara anlamlara göre temalar belirlenmiştir. Buna göre çalışmada 4 tema oluşmuştur. Her temanın altında kategoriler belirlenmiş ve bu kategorilere öğrencilerin verdiği yanıtlar doğrultusunda birer frekans tablosu oluşturulmuştur.

BULGULAR

Elde edilen bulgular, Katılma Nedeni ve Önemi, Olimpiyatların Kazanımı ve Akademik Başarıya Etkisi, Olumsuzluklar ve Okul Derslerine Etkisi, Bilim Olimpiyatları ile Test Sınavlarının Farkı ve Meslek Tercihine Etkisi, başlıkları altında 4 tema olarak sunulacaktır.

Katılma Nedeni ve Önemi

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde bilim olimpiyatlarına katılma nedenleri ve verdikleri öneme yönelik elde edilen veriler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Bilim olimpiyatlarına öğrencilerin katılma nedeni ve bilim olimpiyatlarına verdikleri önem ile ilgili görüşleri.

Kategoriler	**F**
Kendimi geliştirmek ve çalışma becerisi kazanmak	29
Üniversite sınavlarında ek puan ve burs avantajından yararlanmak	24
Başarılı bir bilim insanı olmak	21
Madalya kazanıp yurtdışında eğitime devam etmek	11
Ailemi ve okulumu gururlandırmak	8
Akademik hayatıma ve geleceğime faydası olacaktır	27
Üst düzey bilgi kazandıracak ve ufuk açacaktır	26
Disiplinli ders çalışmayı öğretiyor	21
Olaylara farklı bakış açısı kazandırıyor	14
Başarılı olursam gurur verici olur	9
Zeki öğrencilerle beraber çalışmayı sağlıyor	9

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin kendilerini geliştirmek, üniversite sınavlarında ek puan, burs kazanmak ve başarılı bir bilim insanı olmak yönündeki yanıtları yüksek bir oran oluşturmaktadır. Ayrıca akademik hayatlarına, geleceklerine fayda umdukları, üst düzey bilgi kazanıp ufuklarının açılacağını ve disiplinli ders çalışmayı öğrenecekleri için bilim olimpiyatlarına önem verdiklerini yine yüksek bir oranla belirtmişlerdir. Öğrencilerin olimpiyatlara katılma nedenine verdikleri yanıtlarda kendini geliştirme, üniversite

sınavında ek puan ve burs kazanma, bilime yönelim isteği, okulunu ailesini gururlandırma, yurtdışında eğitim olanağı gibi maddeler ön plana çıkmaktadır. Öğrencilerin verdiği yanıtlardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

> *"Birçok sebebi var, bazıları; ek puan, verilen burs, akademik eğitimim esnasında bana kazandırdığı avantajlar ve çalışma alışkanlığı sayılabilir. Tabii ki de katıldığım matematik dalını sevmem de bunun önemli bir sebebi ayrıca lise hayatında beni normal öğrencilerden ayıran bir iş yapıyorum"*
>
> *"...bilimin ufuk açıcılığı daha lisedeyken benim önümü açacak ve hayatı daha kolay yorumlayabilecektim. Öğrenmeye ne zaman başlarsanız başlayın her zaman geç kalmışsınızdır. Ben bir an önce başlamak istediğimden katıldım"*
>
> *"Olimpiyatlar insanın sınırlarının üstüne çıkmasını zorunlu kılıyor. Olimpiyat geçmişi olan insanların ilerde daha başarılı olduğunu gördüm...",*
>
> *"Çocukluğumdan beri süre gelen matematik tutkumun peşinden gitmek istedim. Bunu yaparken okul müfredatının yetersiz kaldığını gördüm. Olimpiyatlardan haberim olduğunda tam bana göre olduğunu anladım"*
>
> *"Lise hayatım boyunca sadece üniversite sınavına çalışmanın mantıklı olmadığını düşündüm. Ayrıca biyolojiye ilgi duyuyordum ve olimpiyatlarda başarılı olursam istediğim bölüme gitmeme yardımcı olacaktı. Bu durumları düşünerek katılmaya karar verdim"*

Öğrenciler olimpiyatların, akademik başarılarına faydası olacağı, üst düzey bilgi kazanacakları ve ufukları açılacağı, disiplinli ders çalışmayı öğrenecekleri, farklı bakış açıları elde edecekleri, zeki öğrencilerle beraber çalışma fırsatı yakalayacakları açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir.

> *"Olimpiyatlar öğrenciyi akademik anlamda çok hızlı ileri taşır. Kendi branşında ileri seviyeye ulaşmış insanlarla tanışmasını sağlar."*
>
> *"Olimpiyatlar sadece öğrendiklerimiz doğrultusunda hayatıma ışık tutmuyor aynı zamanda 'Bir bilgi en hızlı şekilde ve etkili olarak nasıl öğrenilir?' sorusuna mükemmel bir cevap oluşturuyor. Olaylara öğrendikleriniz açsından bakmak hayatınıza ayrı bir zevk katıyor, bence bunun için önemli."*
>
> *"Sadece lise müfredatını öğrenerek insanın yeterli seviyeye ulaşacağını düşünmüyorum. Bu nedenle sevilen alanda yoğunlaşmanın mantıklı ve önemli olduğunu düşünüyorum."*
>
> *"Akademik kariyerimde bir artı kazanmak üniversitede ek puan ve burs almak önemli. Bunun dışında akranlarımın yapamadığı şeyleri yaparak özgüvenimin artması da..."*
>
> *"Bilim olimpiyatları bir lise öğrencisine standart okul müfredatı ile kazanamayacağı bilgilerin yanı sıra farklı bir görüş açısı sağlıyor. Bununla birlikte birçok insanın "akademik hayatın" varlığından haberdar olması ve akademik kariyere yönelmesini sağlıyor."*
>
> *"Akademik alana yönelen insanların sayısını attırması, ülkemizin bilimsel alanda başarı çıtasını yükseltmesi, geleceğe umutla yaklaşılmasını sağlaması önemli olması için yeterlidir."*

"Ülkemizde bir sürü genç beyin gerek imkân yetersizliği, gerekse bilinçlendirilmediği için temel bilimlerden uzak kalmaktadır. Ayrıca ekonomik endişeler en başarılı öğrencilerin çoğunun tıp, hukuk ve belli mühendislik bölümlerini seçmelerine sebep olmaktadır. Olimpiyatlar bu gençlere bilimi sevdirmek, teşvik etmek ve onlara destek sağlamak suretiyle bu tabuları bir nebze olsun kırabilmektedir."

"Bilim olimpiyatları LYS odaklı geçen lise hayatına anlam katar. Genç yaşta bilimsel bakış açısı kazandırır, çalışma disiplinine katkıda bulunur."

"Bilim olimpiyatları birçok zeki genci bir araya toplayan, daha küçük yaşlarda bilimle uğraşmasını sağlayan bir organizasyon. Gerek TÜBİTAK'ın gerekse başka kurumların düzenlediği kamplar ve sınavlar öğrencilerin gelişimleri açısından çok önemli. Bilim olimpiyatlarına katılan öğrenciler çok erken bir yaşta seviye atlamış oluyorlar."

Olimpiyatların Kazanımı ve Akademik Başarıya Etkisi

Yarı yapılandırılmış görüşmede sorulan, bilim olimpiyatlarına katılmanın öğrencilerin, yaşamına ve akademik başarısına etkileri konusundaki görüşler Tablo 2'de özetlenmiştir. Buna göre öğrencilerin büyük bir bölümü daha disiplinli, planlı ve programlı ders çalışma yeteneği kazandığını, düşünme ufuklarının geliştiğini ve bilgi birikimlerinin arttığını belirtmiştir. Ayrıca akademik açıdan branşını çok iyi öğrendiğini, hızlı düşünme becerisi kazandığını, düzenli ve sürekli ders çalışma isteğinin geliştiğini, okul derslerine de genel açıdan yardımcı olduğunu söylemişlerdir.

Tablo 2. Bilim olimpiyatlarına katılmanın kişisel yaşama yönelik kazanımları ve akademik başarıya etkileri nelerdir.

Kategoriler	**F**
Daha disiplinli, planlı ve programlı ders çalışmayı kazandırdı	37
Düşünme ufkumu geliştirdi ve bilgi birikimimi arttırdı	34
Hızlı düşünme becerisi kazandım	22
Hayatımı belli bir düzen üzerine kurmamı sağladı	18
Benim düzeyimde yeni arkadaşlar kazandım	13
Sebep sonuç ilişkisini daha kolay kurmaya başladım	11
Sosyal yönden beni kısıtladı	9
Branşımı çok iyi öğrendim, analitik düşünme becerimi arttırdım	25
Temel bilimleri okumam gerektiğini düşündüm	18
Düzenli ve sürekli ders çalışma isteğim gelişti	18
Okul derslerine genel açıdan yardımcı oldu	18
Yüksek lisans ve doktora için alt yapı oluşturdu	10
Branşım dışındaki derslere çok faydası olmadı	6
Yurtdışında kabul almamı sağlayacak	5

Öğrenciler bilim olimpiyatlarına katılmalarının kişisel yaşamalarına, daha disiplinli, planlı, programlı ders çalışma alışkanlığı oluşturduğunu, düşünme ufuklarını geliştirip bilgi birimlerini arttırdığını, hızlı düşünme becerisi kazandıklarını, kendi düzeylerinde arkadaşlar tanıdıklarını ancak sosyal yönden de kendilerini kısıtladığını söylemişlerdir. Bununla ilgili bazı öğrenci görüşleri şunlardır:

"Benim elimde olmadan beynim kendi kendine düşünmeye başladı. Duyduğum gördüğüm her şeyde ister istemez bir sebep sonuç ilişkisi kuruyorum. Okulda anlatılan herhangi bir konuyu diğer arkadaşlarımdan çok daha iyi kavrayabiliyorum.

Öğretilen her şeyin temeline inmek sebebini araştırmak o konuda kendi beynime bir teori sunmak istiyorum."

"Sosyal anlamda akranlarımdan çok daha geri kaldım. Arkadaşlarım yazın dışarıda gezip tozarken ben sınıfta ders çalışıyordum."

"…daha analitik düşünmemi sağladı. Mantıklı düşünmeye başladım analiz yeteneğim arttı. Can sıkıntısını engelliyor. Merak duygumu arttırıyor bunun ardından araştırmacı kişiliğimi ortaya çıkarıyor."

"...çok çalışmamız gerektiği için farklı aktivitelere pek vakit kalmıyor, ama olimpiyat hiç bir şeye engel değil."

"problem çözme yeteneğini arttırdı. Analitik düşünmemi sağladı. Klavyede daha hızlı yazabiliyorum. Yurtta kalmak zorunda kaldım hayata bakış açımı değiştirdi."

"Öncelikle bana bir ders çalışma disiplini kazandırdı bunun dışında bir konuya daha kolay konsantre olmamı sağladı. Daha bir lise öğrencisiyken koca koca kitapları devirebileceğimi gördüm bu da bana bir ufuk kazandırdı."

"Kişisel olarak hayatıma düzen ve disiplin katmış oldum, vaktimi eğlenceli bir şekilde geçirmeme yardımcı oluyor. Bu çalışma bana çok şey kattı. Hem eğleniyor hem öğreniyorum."

"Yeni bir çevre kazandım madalya almış insanları gördüm ve çoğu da üniversite sınavlarında derece yapmış iyi üniversitelerde okuyorlar benim yaşamımda bu örneklerin yeri büyük. Bende onlardan çalışmayı vazgeçmemeyi öğrendim."

"Geniş bir arkadaş çevresi edindim fakat aktif sosyal yaşamımı biraz kısıtladı ama bu bizim için bir sorun olmamalı. Gülü seven dikenine katlanır. Ayrıca olimpiyatlar bana severek de çalışabildiğimi gösterdi."

Ayrıca öğrenciler olimpiyat çalışmalarının, akademik başarılarına, temel bilimleri keşfetmelerine, çalışma becerisini geliştirmelerine, yüksek lisans doktora gibi alanları öğrenmelerine, yurt dışında okuma düşüncesini elde etmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir.

"Daha taze olan beyni bilimle zorlamak beynin fonksiyonlarının daha erken çalışmasına sebep oluyor yani olimpiyat çalışan çocuk diğerlerinden daha kolay anlıyor ve daha objektif düşünebiliyor. Bu da başarı elde etmede ve akademik gelişimde büyük kolalık sağlıyor."

"Artık dersleri anlamada zorluk çekmiyorum. Üniversiteye olan bakış açımı tamamen değiştirdi, artık tıp yerine elektrik-elektronik okumak istiyorum."

"Olimpiyat sayesinde ileride çalışacağım branşı seçebildim. Bu branş üzerine zamanından çok daha önce çalışmaya başlayabildim. İleride bu çalışmalarımın akademik başarılarımı arttırmasını umuyorum."

"Bilimsel bakış açısı, çalışma diplini ve matematik yeteneği kazandırdı."

"Beynimin sınırlarını zorladığından önceden uzun sürede anladığım konuları çok daha kısa sürede kavrayabiliyorum. Ayrıca üniversiteye sınavsız geçiş hakkı kazanmam sayesinde daha esnek bir müfredata göre çalışabiliyorum."

"Yüksek lisans, doktora ve benzeri konularda üniversitelere kabul kolaylığı sağlayacak bu sayede akademik başarımda artmış olacak..."

"İlköğretimde uluslararası bilim olimpiyatlarında madalyam olduğundan, üniversiteye sınavsız geçiş hakkı kazandım. Bu ayrıcalığın ileride akademik alanda başarımı etkileyeceğini umuyorum."

"Bilim olimpiyatlarına katılmak benim akademik hayatına karşı olan bakışımı değiştirdi ve bilimsel yöntemlerin insanları buraya kadar getiren yol olduğunu kavramamı sağladı."

"...gelecek hayatımda madalya alacak olursam bu benim CV' mi geliştirir ve daha kolay yeni başarılara imza atmamı sağlar."

"Hayatım boyunca uğraşacağım alanı dört sene erkenden seçmiş oldum. Lisede lisans seviyesinde dersler aldım."

"...madalya alırsam rahatça istediğim üniversiteye gidebilirim, alamasam da en azından üniversitedeki bilgileri bildiğim için kendi bölümüme gider rahat ederim."

"...bu çalışmanın diğer akranlarımdan ayrıcalıklı bir durumu olması beni diğer akranlarımdan avantajlı kılacak. Özelliklerimi en iyi şekilde kullanmaya, aslına bakarsanız gözümü yükseklere dikmeme neden oldu."

"Gireceğim üniversite sınavında sıralamamı büyük ölçüde etkileyecek ek puan kazandım."

"Bilim olimpiyatlarından madalya elde edemediğim için çok büyük bir faydasını gördüğümü söyleyemeyeceğim ama en büyük artısı branşımla ilgili sınavda çok rahat olmamı sağladı."

Olumsuzluklar ve Okul Derslerine Etkisi

Tablo 3'te ise Bilim olimpiyatlarına katılmanın olumsuz yönlerine yönelik öğrenci görüşleri verilmiştir.

Tablo 3. Bilim olimpiyatlarına katılmanın olumsuz yönleri, diğer okul derslerinde yetersiz kalma durumu nelerdir.

Kategoriler	**F**
Sosyal yaşamdan ve ailemden uzak kaldım, kendime daha az vakit ayırdım	29
Evet, okul derslerinde yetersiz kaldım	23
Olimpiyat elemelerinden sonra rahatlıkla eksikler gideriliyor	21
Biraz geri kaldım ama telafisi kolay	17
Okul derslerinden uzak kaldım	17
Kısmen geri kaldım zamanımın çoğunu olimpiyata ayırıyorum	15
Üniversite sınavlarına hazırlanmada geri kalma endişesi oluşturdu	15
Bir branşta çok iyi olmak avantaj sağlıyor	12
Çalışma disiplini sayesinde eksikler gideriliyor	12
Madalya alamazsam düşüncesi moralman çöküntü oluşturuyor	10
Olumsuz yönü yok	10
Çok fazla masa başı ders çalışmak mental yorgunluk ve uyku problemi yaptı	8
Okul derslerinde yetersiz kalmadım	6

Öğrencilerin önemli, bir bölümü olimpiyat çalışmaları sürecinde sosyal yaşamdan ve ailelerinden uzak kaldığını, kendine çok vakit ayıramadığını belirtmiştir. Bunun yanında zamanlarının çoğunu olimpiyat çalışmalarına ayırdıkları için okul derslerinden uzak kaldıkları ve üniversite sınavlarına tam hazırlanamadıkları endişesini duymaktadırlar. Ancak öğrencilerin bir kısmı ise, bunun telafisinin kolay olduğunu, olimpiyat çalışmalarının avantajlar sağladığını, kazandıkları çalışma disiplini sayesinde bu problemi aşabildiklerini söylemişlerdir. Ayrıca bilim olimpiyatlarının öğrencilerin sosyal yaşamlarını kısıtladığını, bunun da kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

"Okul derslerini ihmal ediyoruz. Başarısız olursak çok büyük riske giriyoruz. Bence birinci aşamayı geçenlere 10 ek puan verilmeli"

"Çok fazla kamplara girdiğimiz için sosyal yönlerden pasif kaldık. Beklenti çok fazla olduğu için başarısızlık durumunda ciddi hayal kırıkları ortaya çıkıyor"

"Ciddi bir dezavantajı yok bence. Zamanımızın geneli olimpiyat çalışmalarına gittiği için keyfimize pek bakamıyoruz gibi ufak sıkıntılar var"

"Sosyal hayattan belli bir seviye uzak kalmak, çok fazla masa başında kalmak, uyku sorunu yaşama gibi sıkıntıları var"

"Tabii ki belli fedakârlıklar yapmanız gerekiyor. Sonuç olarak çalışmanız gereken okul dersleri ve yazılılar var, bir yandan da olimpiyat. Hal böyle olunca sırtınızda iki kat yük oluyor"

"…genç yaşta bilimle uğraşmak demek, gençliğimizi yaşayamamak demektir. Olimpiyatlara katılan öğrencinin hiçbir zaman diğerleri kadar boş zamanı yoktur. Çocukluğunuzu, gençliğinizi doya doya yaşayamayabilirsiniz"

"...belki branşımın dışındaki diğer derslerden geri kalacağım, ama çalışarak bunları lise 4'te halledebilirim diye düşünüyorum"

"...madalya kazanamazsak üniversite hayalini zora sokuyoruz. Genelde ders çalıştığımız için bu depresyona itebiliyor..."

"Lisede bu kadar biyoloji çalıştım şimdi bilgisayar mühendisliği yazsam çalışmam heba olur gibi çarpık düşüncelere sebep olabiliyor. Çok ciddi beklenti olduğu için hayal kırıklığı yaşanabiliyor, kendimizi kötü hissediyoruz"

"Hayatımı monotonlaştırdı. Sosyal bilimlerden istifadeyi elde edemedim"

"Bence olumsuz yönü yok. İleride ödülünü alacağım bir şey için çalışmanın olumsuz yönü olduğunu düşünmüyorum."

"...olimpiyat çalışanlar için YGS-LYS sınavlarında yeterli kolaylık sağlanmıyor."

"Olimpiyatta olan insanlar normal insanlara göre daha az konuştuğundan sosyalliği azalttığını düşünüyorum."

"Kendime vakit az ayırabiliyorum. Biraz da okul derslerim aksıyor. Ama önemli değil kimya öğreniyorum."

"...zor zamanlarım oldu sıkıldığım bunaldığım zamanlar oluyor. Bu işin cefa kısmı fakat bence sefasını sürmek için cefası çekilir."

"Çok çalışmak gerekiyor. Bu da insanı bazen mental olarak çok yoruyor. Diğer insanlar tatildeyken olimpiyatla uğraşmakta çok yoruyor. Ama yararını göreceğimiz düşünüyorum."

"İkisine birden zaman ayırmak gerektiğinden bazen zaman problemi çekilebiliyor. Ama çalışma disiplinini oturtmuş bir olimpiyatçı o açığı rahatlıkla kapatabilir"

"…hayır, zaten lise müfredatında o kadar çalışılacak şey yok. Lise 3'ün ortasına kadar kesinlikle YGS-LYS çalışılmamalı"

"Hayır, çünkü üniversiteye sınavsız geçiş hakkı kazanarak okul müfredatıyla sınırlı kalmayıp, üniversite düzeyinde dersler ve kitaplarla uğraştım"

"Lise müfredatı çok zorlayıcı değil. Derse katılım ve son senede çalışmak yeterli oluyor"

"...rakipler çok güçlüyken okula yönelmek zor oluyor."

"Evet, geri kaldığımı düşünüyorum çünkü olimpiyatçıysanız diğer derslere bakma şansınız pek olmuyor. Bu yüzden çok sağlam çalışıp bunların telafi edilmesi gerekiyor."

Bilim Olimpiyatları ile Test Sınavlarının Farkı ve Meslek Tercihine Etkisi

Bilim olimpiyatı sınavlarıyla test sınavlarının farkı ve üniversitedeki meslek tercihlerine ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Bilim olimpiyatları sınavlarının, test sınavlarından farkı nelerdir, bilim olimpiyatları, üniversite sınavlarına hazırlanmada ve meslek tercihlerinde nasıl etkiledi.

Kategoriler	**F**
Olimpiyat soruları bilgi ve yorum yapma yeteneği istiyor	39
Test türü sınavlar daha ezberci ve net bilgi gerektiriyor	35
Olimpiyat sınavları zekâ isteyen, zor ve uzun zaman alan sorulardan oluşuyor	35
Katılan öğrenci düzeyinde farklılıklar var	8
Üniversite sınavları tek sınav olduğu için kaygı oluşturuyor	4
Olimpiyatlar zihin eksersizi yaptığı için zekâyı açıyor	24
Olimpiyatlar düşünme ve anlama becerimizi arttırıyor	20
Bir sene çalışarak diğer arkadaşların seviyesini geçiyorum	20
Olimpiyat branşıma hâkim olduğum için ona çalışmadım	18
Uzun süre ders çalışma becerisi ve disiplini kazandım	18
Olumsuz etkileri oldu. Bir senede diğer tüm derslere çalışmak zorunda kaldım	15
Madalya alırsam olumsuzluklar telafi olacak	12
Olimpiyatlara çalıştığım branşın devamını tercih etmemi sağladı	39
Olimpiyatlarda çalıştığım branş seçeceğim mesleğe katkı sağladı	20
Ek puan alacağım için branşımın devamını tercih edeceğim	10
Meslek seçimimi etkilemeyecek, istediğim bölüme gideceğim	7

Tablo 4'e göre, öğrencilerin büyük kısmı olimpiyat sorularının bilgi ve yorum yeteneği istediği, zor ve uzun zaman alan sorulardan oluştuğu, zekâ isteyen yönleri olduğu konusunda birleşmişlerdir. Test sınavlarının ise daha ezberci ve net bilgi kullanımına yönelik olduğunu söylemişlerdir. Öğrenciler olimpiyat çalışmalarının zihin eksersizi yaptığı için zekâyı açtığı, düşünme ve anlama becerisini arttırdığı görüşündedirler. Ayrıca bir sene çalışarak diğer arkadaşlarının üniversite sınavlarındaki kazanımlarını geçebilecek birikime

ulaştıkları kanısındadırlar. Ayrıca öğrencilerin çok büyük bir bölümü olimpiyata katıldıkları branşın üniversitede tercih edecekleri mesleği etkilediğini ve çalışmalarının devamı niteliğindeki bölümleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Bilim olimpiyatları ile test sınavlarının farkını öğrenciler, araştırmacı, zorlayıcı ve uzun zaman alıcı ile ezberci şeklinde karşılaştırmışlardır. Olimpiyatların katılan öğrenci düzeyinin farkından dolayı zor sınavlar olduğunu belirtmişlerdir.

> *"Olimpiyat sınavları farklı. Öncelikle olimpiyatta en küçük bir şeyi bilmek dahi sizi bir adım öne taşımaya yetiyor. Fakat diğer test sınavlar böyle değil. Örneğin YGS-LYS' de ilk bine giren tüm öğrenciler arasında zekâ veya bilgi farkı olduğunu sanmıyorum. Belki beş yüzüncü olan kişi sadece bir dalgınlık yüzünden yüzüncü olamıyor. Olimpiyatta böyle değil kim iyi ise o kazanıyor."*
>
> *"Olimpiyat sınavları branşa hâkim olan insanların yapabileceği sorulardan oluşur. Fakat test sınavları ise her branştan orta zorlukta çıkacak konulara çalışınca yapılabilecek sınavlardır."*
>
> *"Bilim olimpiyatları insanları sorgulamadan ezberlemeden ziyade araştırmaya ve anlamaya sevk ediyor. Ayrıca bilim olimpiyatları zorunlu bir sınav olmadığı için çalışan insanlar istekli ve zevkli çalışanlar oluyor."*
>
> *"Olimpiyat sorularında sizin çıkarımlarda bulunup. Soruyu farklı şekillere dönüştürmeniz gerekiyor. YGS-LYS gibi sınavlarda zaten bilinen bir bilgiyi sizin bilip bilmediğinizi anlama amacıyla soruluyor çıkarımlara gerek olmuyor."*
>
> *"En önemli fark ezber ölçmeyip beynin kullanımı ve üretkenliği ölçmesidir. Zorluk seviyesi çok daha fazladır birçok akademisyen bu sınavlara girmesi durumunda başarılı olamayacaktır."*
>
> *"Olimpiyat sınavları daha çok kafayı zorlayan daha doğru düşüneni ayıklayan bir sınav. Ezber mantığıyla değil de fizik mantığıyla çözülebilen sorular var. Bir soruya bir iki gün uğraştığım olmuştur."*
>
> *"Testler dikkate ve müfredata dayalı sınavlar amaç tamamen bir sıralama yapmak olimpiyatların amacı ise öğrenciye o bilgileri öğretmek."*
>
> *"Bilim olimpiyatları daha elit ve bilgi düzeyi yüksek insanların katıldığı sınavlar. Bu yüzden rekabet ortamı daha gelişmiş düzeyde ve daha zor olan akademik konular işleniyor."*

Üniversite sınavlarına hazırlanmada; zihni açtığı, disiplinli ve uzun süreli ders çalışmayı kazandırdığı, kendi branşını ve onunla ilgili diğer branşları çok iyi öğrenmeyi gerektirdiği için bilim olimpiyatları öğrencilere kazanımlar sağlamaktadır.

> "Oldukça olumlu etkilendiğimi düşünüyorum sonuçta bütün lise kimyasını öğrendim ve YGS-LYS de bunlarla ilgili sıkıntı yasamıyorum. Kimya çalışmam gereken süreyi diğer derslere çalışarak zamandan tasarruf etmiş oluyorum ki bu da beni motive ediyor ve rahatlatıyor."
>
> *"Eğer madalya alabilirsek zaten ek puanla aradaki açığı kapatıyoruz ama alamasak da kazandığımız çalışma disiplini yarar sağlıyor."*

"Benim üniversite hazırlık sınavına hazırlanmamı olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Ancak kafama eğer olimpiyata hazırlanmasaydım üniversite sınavına hazırlanabilir miydim sorusu takılmıyor değil."

"Hiç bir sıkıntı olmuyor rahatlıkla o sınavları da halledebiliyoruz."

"Süre olarak üniversite sınavına çok az hazırlandık. Fakat olimpiyat bir konu üzerinde yoğunlaşmayı ve ders çalışmayı öğrettiği için diğerlerine çok kısa zamanda yetişebileceğimi düşünüyorum."

"Bilim olimpiyatlarından aldığım madalya ile sınavsız üniversiteye geçiş hakkı kazandım. Bunun dışında YGS-LYS sınavında çıkan birçok konuyu zaten öğrendiğim için sınava girsem yine rahat olurdu."

"Matematik öğrendim zihnim açıldı. Yorum sorularında başarım arttı. Üniversite sınavına yeterince çalışamadım."

"Çalışma alışkanlığı kazandığım için çalışmada zorluk çekmiyorum. Ayrıca ezber ve anlama kapasitem çok gelişti. Sorulara farklı bakış açısı kazandım."

"Olimpiyatların kafanızı açması hızlı düşünmenizi sağlaması ve anlamanızı kolaylaştırması gibi avantajları var bunlar sayesinde arkadaşlarımın tüm yıl hazırlandığı sınava ben son bir ay çalışarak en az onlar kadar net yapabildim. Üniversite hazırlığında da böyle avantajlar olacağını düşünüyorum."

Öğrenciler meslek seçiminde bilim olimpiyatlarının çok etkisi olduğunu ve çalıştığı branşın devamını tercih edeceklerini belirtmişlerdir.

"Olimpiyata katıldığınız branşla içli dışlı olduğunuz için tercihinizde etkili oluyor. Elbette katıldığınız branşı tercih etmemek mantıklı olmaz bence."

"Çalıştığım alanla ilgili bölümü tercih ederim biyoloji alanında çalıştığım için tıp okumayı düşünüyorum."

"Alacağım madalyaya göre değişir."

"Diğer branşları çok düşünmeden doğrudan fiziğe yönelmemi sağladı. Üniversite için şu anda ya fizik ya da elektronik mühendisliği düşünüyorum."

"Üniversite derslerini alınca mesela ben o bölümü biliyorum deyip başka bir alanda da çalışarak çift ana dal yapabilirim."

"Aldığım ek puanın verdiği yerlere giderim seçimimi öyle yaparım."

"Şu anda üniversite öğrenimimi matematik alanda başlamak istiyorum. Bunda olimpiyattan kazandığım doğrudan geçiş hakkından ziyade olimpiyatlara hazırlanırken keşfettiğim bilim aşkı etkili olmuştur."

"Beni pek etkilemedi. Tüm geleceğimi dört yıllık çalışmama göre bina edemezdim. Ama beni etkilemesi de mümkündü. Karışık bir durum, insan emeği heba olmasın istiyor."

"Evet etkiledi. Daha öncesinde tıp düşünüyordum şimdi mühendisliği düşünüyorum."

"Açıkçası beni nerdeyse hiç etkilemedi. İlkokuldan beri istediğim bölümü hala istiyorum."

"Bununla ilgili bir şey söylemek zor çünkü matematik çalışıp tıp okuyan olimpiyatçılarda var. Ben de kimya çalıştım ama kimya okumayı pek düşündüğüm söylenemez. Bu yüzden istisnalar dışında meslek seçimimi pek etkilemeyecek gibi görünüyor."

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bilim olimpiyatlarına hazırlanan öğrencilerin gelişimleri birçok alanda kendi akranlarının önüne geçmektedir. Öğrencilerin yaptıkları çalışmalarla elde ettikleri kazanımların akademik olarak diğer öğrencilerin önünde olduğu anlaşılmaktadır. Bilim insanı yetiştirme konusunda ilk adım olan olimpiyat çalışmaları öğrencilerin akademik olarak yetişmelerine de ciddi manada katkı sağlamaktadır.

Öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar bilim olimpiyatları çalışmalarının bireysel çalışma becerilerini oldukça geliştirdiğini göstermektedir. Günümüzde öğrencilerin ilgisini dağıtan ve ders çalışma becerilerini körelten etkenlerin olduğu bilinmektedir. Bilim olimpiyatlarına hazırlanan öğrencilerin bireysel ders çalışma becerilerinin gelişmesi bu öğrencilerin akademik gelişimlerine önemli katkılar sağlamaktadır.

Üstün yetenekli öğrencilerin eğer düşünme becerileri gelişmezse kendilerinde bulunan zekâ yeteneğini de tam olarak kullanamazlar. Bu da hem öğrenci hem de ülke için ciddi bir kayıptır. Bilim olimpiyatlarının yoğun ve disiplinli çalışma temposu öğrencilerin düşünme becerilerini olumlu etkileyen faktörlerden biridir. Bir soru üzerine gerekirse saatlerini ayıran bir öğrenci akademik olarak da bu becerisini kullanabilmektedir. Ayrıca düşünme becerisi gelişen bir öğrenci öğrendiği bilgileri birleştirip analiz ederek doğru yorumlar yapabilmektedir.

Bilim olimpiyatlarına hazırlanan öğrenciler branşlarında zor, sentez gerektiren ve yeni çözümler bulmak zorunda oldukları soruları çözmektedirler. Çünkü hem ulusal hem de uluslararası olimpiyat sınavlarında sorulan sorular bu kapsamdadır. Bilim olimpiyatlarına hazırlanırken de konuları derinlemesine öğrenmeleri ve üst seviyede sorular çözmeleri gerekmektedir. Bu da olimpiyatlara hazırlanan öğrencilerin problem çözme becerisini geliştirmektedir. Ayrıca branşlarını üst seviyede öğrendikleri için de alanlarında uzmanlaşmaktadırlar

Üstün yetenekli öğrenciler problem çözücü, üretme ve ürettiğini kullanabilme özelliği olan, yaptıkları işe sarılan, başladıkları bir işi sonuna kadar götürebilen, motivasyonu yüksek kişilerdir. Bu özelliklere sahip öğrenciler sınavlarda yüksek üstün başarı elde ederler. Bilim olimpiyatları gibi uzun zaman ve sabır isteyen çalışmalarda, ancak bu üstün yeteneğe sahip olan öğrenciler son metreye kadar gidebilmektedirler. Bu çalışmada görüşülen öğrencilerin verdikleri yanıtlar literatürü desteklemektedir (Davaslıgil, 1991; Maker, 1993; Akarsu, 2004; Ersoy ve Avcı, 2004). Olimpiyat sınavlarının daha çok zihinsel kapasiteyi zorlayan ve daha doğru düşüneni ortaya çıkaran bir yönü olduğunu, ezberden ziyade araştırmaya ve anlamaya sevk ettiğini belirtmişlerdir. Olimpiyat sorularında çıkarımlarda bulunup soruyu farklı şekillere dönüştürmeleri gerektiğini, en küçük bir bilgiyi sentez yoluyla kullanıp çözüme ulaşabildiklerini söylemişlerdir.

Üstün yetenekli öğrencilerin bu becerilerinden dolayı ilave eğitime ihtiyaç duymayacakları fikrinin yanlış olduğu, aksine bu öğrencilerin eğitim desteğine ihtiyaç duyan gruplar içinde en az imkan verilenler olduğu görülmektedir (Maker & Nielson, 1996; Chan, 2001; VanTassel-Baska & Stambaugh, 2005; Çetinkaya, 2012). Bu çalışmada öğrenci görüşleri yukarıda belirtilen eğitim desteği imkanlarında yararlanma yönünden literatürü

destekler yöndedir. Öğrenciler olimpiyatların lise hayatında kendilerini normal öğrencilerden ayırdığını, kapasitelerine göre yetersiz kaldığını düşündükleri okul müfredatının bu çalışmalarla zenginleştiğini ve bunun kendileri için iyi bir olanak olduğunu ileri sürmektedirler. Öğrenmeye ve bilime bir an önce başlamak için olimpiyat çalışmalarına katıldıklarını belirten üstün yeteneğe sahip öğrencilerin eğitim açlığını da görmekteyiz.

Akranlarından farklılık gösteren üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için, ne koşulda olursa olsun bu öğrenciler kendilerini bir şekilde gösterip yeteneklerini geliştireceklerdir düşüncesi vardır. Ancak bu öğrencilerin sahip oldukları potansiyelin en üst seviyeye çıkarılması için mutlaka özel eğitim programları uygulanmalıdır görüşü de öne çıkmıştır. Hızlandırma, gruplama ve zenginleştirme gibi özel eğitim programları önerilmektedir (Grigorenko, 2000; Gökdere ve Çepni, 2003; Ataman, 2004). Bu önerilere ülkemizde destek veren çalışmaların başında bilim olimpiyatları gelmektedir (Gökdere ve Çepni, 2003; Ataman, 2004).

Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilere yönelik yapılan eğitim çalışmaları oldukça sınırlıdır. BİLSEM'lerde üstün yetenekli öğrencilere hafta sonlarında veya bazı serbest saatlerde çalışmalar yapılabilmektedir. Ayrıca bütün illerde olmayışı ve büyük şehirlerde de yeterli sayıda olmayışı bu çalışmaları sınırlamaktadır. Bilim olimpiyatları üstün yeteneğe sahip öğrenciler için önemli ve alternatif bir organizasyondur. Ancak bu öğrencilere verilen ek puan, sınavsız üniversiteye geçiş, eğitim bursu olanakları yetersizdir. Bu öğrencilerin kendilerini geliştirmede önlerindeki bir sorun da üniversite sınavıdır. Bunun için bilim olimpiyatlarında verilen ödüllerin arttırılması gerekmektedir. Özellikle ilk aşamayı geçen öğrencilere de ek puan verilmesi üstün yeteneğe sahip öğrencileri bu tür çalışmalara yönlendirecektir. Ayrıca sınavsız üniversiteye geçişte daha fazla bölüme, daha esnek koşullarda girme imkanı sağlanmalıdır. Eğitim bursu ve yurt dışında okuma olanaklarının arttırılması üstün yeteneğe sahip bu öğrencilerin bu tür çalışmalara katılımını arttıracaktır.

KAYNAKLAR

Akarsu, F. (2004). Üstün yetenekliler. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (128–153). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.

Ataman, A. (2003). Üstün Zekâlı /Üstün Yetenekli Çocuklar (Ed. Ataman). Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

Ataman, A. (2004). Üstün zekâlı ve üstün özel yetenekli çocuklar. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (155–168). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.

Chan, D.W. (2001). Learning styles of gifted and non gifted secondary students in Hong Kong. *Gifted Child Quarterly, 45*(1), 35–44.

Cotien, L. & Manion, L. (1994). Research Methods in Education (4th ed.). London: Routlenge.

Çetinkaya, Ç. (2012). *Unusual issues in preschool gifted and talented students*. International Conference on Global

Davaslıgil, Ü. (1991). Üstün olma niteliğini kazanma. *Eğitim ve Bilim, 15*(82), 62–67.

Ersoy, Ö. & Avcı, N. (2004). Üstün zekâlı ve yetenekliler. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu & A. E. Bilgili (Ed.) *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı* (196–209). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayıncılık.

Gökdere, M. & Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli çocuklara verilen değerler eğitiminde öğretmenin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, *1*(2), 93–107.

Grigorenko, E. L. (2000). "Russian Gifted Education in Tecnical Disciplines: Tradition and Transformation". Kurt Heller (Ed.). International Handbook of Giftedness and Talent. (735–743). Oxford: Elsevier Science Ltd.

Kvale, S. (1996). InterViews: An introduction to qualitative research interviewing. Thousand oaks: sage.

Lincoln, Y.S. & Guba, E. G. (1985). Naturalistic inquirv. Newbury Park: Sage Publications.

Mcmillan, J. H. & Schumacher, S. (2010). *Research in education: evidence-basedinquiry.* (7th edition). New York: Pearson Publishing.

Maker, C. J. (1993). Creativity, intelligence, and problem solving: A definition and design for cross-cultural research and measure mentrelated to giftedness. *Gifted Education International, 9*(2). 67–68.

Maker, C. & Nielson, A. (1996). *Curriculum development and teaching strategies for gifted learners*. Austin, TX: PRO-ED.

Patton, O. M. (1990). Qualitative evaluation an research methods (2th ed.).London: Sage Pub.

Rubin, H. J. & Rubin, İ. S. (1995). Qualitative interviewing: The art of hearing data. Thousand Oaks: Sage Publications.

Seidman, I. E. (1991). Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences. New York: Teachers College Press.

VanTassel-Baska, J. & Stambaugh, T. (2005). Challenges and possibilities for serving gifted learners in theregular classroom. *Theory Into Practice, 44*(3), 211–217, Columbus, OH: The Ohio StateUniversity.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.

URL-1:http://www.tubitak.gov.tr/tr/olimpiyatlar/ulusal-bilim-olimpiyatlari/icerik-kapsam, Erişim 15.09.2014

URL-2:http://www.tubitak.gov.tr/tr/olimpiyatlar/ulusal-bilim-olimpiyatlari/icerik-kimler-basvurabilir Erişim 15.09.2014

URL-3:http://www.tubitak.gov.tr/tr/olimpiyatlar/ulusal-bilim-olimpiyatlari/icerik-surec, Erişim 15.09.2014

URL-4:http://www.tubitak.gov.tr/tr/olimpiyatlar/ulusal-bilim-olimpiyatlari/icerik-oduller Erişim 15.09.2014